

(המשך מעמוד 55)

חושבת, מתייעצת, משוחחת. אני כבר מרגישה יותר טוב, היא אומרת. ומסכימה שנצלם אותה עם ילדיה על מיטתם הכפולה. התינוק אוהב בשערותיה, ושני ילדיה הגדולים יותר אוהבים בשימלתה. אולי אם אני אראה את התמונה הזו בעיתון. אני אבין סוף-סוף את מצבי האמיתי, היא אומרת.

ליאורה מנקה את המקרר. עיניים יפות לליאורה - עיני איילה - וגוף שברירי וקטן. העצב שמוך על מניה, זועק מכל תנועותיה.

ליאורה היא אשה אומללה, שהגיעה למעון בפעם השלישית. בעלה התחיל להכותה כבר ביום השני אחרי החתונה, ומאז, במשך חמש שנים - עד עצם היום הזה - לא פסק. הוא הפך אותה לשר-כלי. הוא חרס את חיימה של שני הילדים הצעירים. מפחדה העצום מפניו היא ברחה אל הוריה, אך כשהוא התחיל להכות גם אותם נמלטה למעון.

ליאורה נדמה שהיא חסרת תיקווה. היא בטוחה שמחוסר-ברירה תחזור אל ביתה



מרואיינת ענבר במעון כמה שצמוף פה, זה טוב מהבית!

ואל בעלה האלים. היא בטוחה שאין לה לאן ללכת.

היא הגיעה לכאן אחרי שאושפזה במצב חמור בבית-חולים. בעלה תקף אותה בשוק בשכונת-התיקווה. מקום מגוריהם, הבט בה בראשה והיא אושפזה במחלקה הניאורולוגית במשך שבוע ימים. כשהיא מתעלפת ללא הפסק.

קעת היא כאן, עם שני ילדיה. עכשיו היא עוזרת לדליה להכין סלט לארוחת-הצהריים.

דליה היא אשה אינטליגנטית, משיכלה. היא נשואה לאזרח אוסטרי, מבוטאי במיך צוען, והיא איתו במשך 12 שנים באיטליה. הם הכירו זה את זה, בארץ, נישאו כאן, ואחר כך נסעו לחו"ל. שם החלה מסכת האלימות והצרות.

בעלה של דליה היה מכה אותה ללא רחם, מתעלל בה רוחנית.

היא מספרת, שלא יכלה לצפות בסלויזיה כרצונה, לא יכלה לישון כרצונה, שלא יכלה להרגיש בביתה מנוחה. היא מספרת איך חייתה מנסה לחלום על מחר טוב יותר, ואיך חמור היה חובט בפרצופה.

דליה מספרת על תוקפנות מילולית, על עינויים נפשיים. למשל: בעל החורז מהעבודה ורואה שהרגע נמטרקת, ואז, כשהיך על שפתיו, זורק אפר על הירצפה, מלכלך אותה בבוץ. למשל: אחרי שטרחה להכין ארוחת-ערב, הוא הופך את השולחן בסענה, שהאוכל גרוע. למשל: הוא מחבל

בכוונה במפת-התחרה היקרה שעל השולחן. היא מספרת איך הסיטוסים האלה גרמו לה לחזיק את הבית, איך היא כמעט שיצאה מדעתה, אך ניסתה שוב ושוב לפתוח דף חדש, ללא הצלחה.

דליה חזרה לישראל בתיקווה, כי כאן יהיה טוב יותר. אך המצב הלך ורע. היא הגיעה למעון כשהיא הבולה בכל חלקי-גופה, כשפניה קרועות. לפני שבאה, איים עליה בעלה ברצח, והמיטורה אכן מצאה ברשותה אקדח ומחסנית.

קעת הוא בבית-הסוהר. מה יהיה כשיצא משם? דליה חיה בפחד נוראי מפני בעלה, מפני המחור.

לא רק דליה. כל שמונה הנשים הנמצאות קעת במעון.

הסיפורים בבית הזה מזעזעים. קשה להאמין שאדם יכול להיות כמו כנה הכלואה בכלוב. האלימות הפיסית, האלימות המינית, הסיפורים על נשים שאולצו באימני סכין לקיים יחסי-מין עם בעליהן, הסיפורים על נשים שאולצו בחבטות ובמכות רצח להיענות לגברים שלהן, בכל פעם שהתחשק להם, מבלי שלהן עצמן תהיה זכות לציץ, הסיפורים על נשים שפחדו מהצל של עצמן, שמא הלילה ירגיזו את הבעל ירום חודו - כל אלה מסמרים את השיער.

בין שמונה הנשים הנמצאות במעון, מגשנו את דפנה ענבר, דפנה היא בת 26, אשה נאה מאוד, עובדת בקלדנית ב"בנק הפועלים" ונשואה למוריס ענבר, שאותו היא מגדירה ככלא עובד. מתוך השיחה איתה היא מתגלה כאשה חזקה, המחזירה מילחמה-שערה.

דפנה, אומרת רות רוניק, היא אולי היחידה מבין כל הנשים הנמצאות כאן שיש לה סיכוי לצאת מהמצב שהיא נמצאת בו. היא היתה חכמה דייה ולא עשתה יותר מילד אחד לבעלה, שנהג להכות אותה. היא היתה חכמה דייה ועבדה מחוץ לבית.

בחרתי לראיין את דפנה דווקא משום שהיא יוצאת-דופן, דווקא משום שהיא אינה אשה חלשה וכנועה, דווקא משום שהיא כאלה חזקה, סיפורה מוכיח, שגם נשים כאלה סובלות לעיתים מדכוי אלים של גבר. סיפורה גם מוכיח שאפשר לצאת מהמצב הנורא הזה.

איך הברת את בעלך?

כטילו עם החברה לירושלים. הייתי או בת 16, הוא היה בן 17.

ההתחלה היתה טובה, והחברות היתה טובה. אז, כשהכרנו, לא היתה לי שום סיבה בעולם להאמין שהעניינים יתגלגלו לאן שהתגלגלו. הייתי תלמידת-תיכון מרמת-גן, הוא היה מתל-אביב, הוא עבר אז בתכשיטים בחנות בדיונוגוף.

ההורים שלי התנגדו ליחסים בינינו. אני

יש כאן נשים שהבעל שלהן היה מגיע שיכור, ומכריח, אותן, כשהוא מסריח מאלכוהול, לקיים יחסי-מין. ואם חסו-חלילה הן לא היו מסכימות, הוא היה מכניס להן בעיצומן ומכחידן.

ממישפחה אשכנזית, הוא ממישפחה ספרדית. אני פתחתי במרד-נעורים, והתחלתי לצאת איתו בטרם.

מדוע הוריך התנגדו ליחסי-מין איתך?

הם שמעו שהוא ממישפחה לא טובה. אני באה ממישפחה מאוד טובה - אמי היא עקרת-בית ואבי שותף בחברת משאיות. הם רצו בשבילי משהו יותר טוב, אבל אני הייתי מאוהבת במוריס, ולא הסכמתי לשמוע בקול הוריי.

באותו הזמן נכנסתי להריון, והסתרתי את זה. הוא בדיוק התגייס לצבא, ואני פחדתי לגלות להוריי שאני בהריון.

לא חשבת על הפלה?

לא חשבת על הפלה. רציתי להתחתן איתו, אהבתי אותו מאוד.

הוא ערק מהצבא וישב בכלא. כשאמר לקצין שלו שיש לו חברה בהריון, הוא שוחרר כדי לפתור את הבעייה איתי.

הוריי עדיין לא ידעו שאני בהריון, אז האחיות שלו סיפרו להוריי. כשאבא שלי שמע זאת, אמר שהוא מוכן לכל דבר - רק שלא אתחתן איתו. הוא אפילו הציע שאסע לחו"ל, שאלך את הילד מחוץ לגישהוין - רק שלא אתחתן עם מוריס. לא הסכמתי בשום פנים ואופן, ועזבתי את הבית. בינתיים הייתי בחודשי הריון מתקדמים, ואבא שלי, שפחד מבושות, הסכים לחתונה בתנאי שנתחתן בשקט ברבנות.

וכך היה. התחתנתי במישר של הרבנות, עם מגניץ של אנשים. הייתי בת 17. לבשתי שימלה רגילה, לא היו חגיגות ולא היו צלמים. סתם חתונה.

צריך לחקק חוק נגד נשים, המבטלות חלונת נגד בעליהן במישפחה. אשה חושפת מכתריצת, מגישה חלונה, ואחרי-כך בעלה מכריח אותה באימים לבטל את החלונה.

ואת חלמת להיות בלה בשימלה לבנה, בהינזמה ועם המון אורחים ופרחים.

כן, חלמתי כל חיי על שימלה של כלה ועל חתונה כאולם. עם הרבה אורחים ותימורת. במקום זה היתה לי חתונה מאוד עצובה, מאוד עצובה.

מתי התחיל בעלך לנהוג כלפיך באלימות?

זמן קצר אחרי החתונה, קצת לפני הלידה. הוא נכנס ויצא מהכלא הצבאי, ואני התחלתי לעבור בתדירות כפקידה. גרתי אצל ההורים. התחתנתי בספטמבר, ובדצמבר נולד בני, רמי, שנקרא על שם סבא שלי.

היית בת 17, אשה נשואה לבעל שהוא עריק, ואם לתינוק, איך הסתדרת?

בהתחלה גרתי אצל הוריי, והם עזרו לי. באינסטינקט ידעתי לטפל בתינוק, למרות שהייתי כעצמי תינוקת. אחר כך גרנו בשכירות. בעלי השתחרר מהצבא ושכרנו דירה בסלמה ג', ואז כעצם התחילו הצרות, הוא הכיר עבריינים בשכונה, ואז הוא עשה את העבירה הראשונה שלו. הוא הואשם בסחיטה וקיבל שנה בכלא. אחרי שנה הוא השתחרר, ועברנו לדירה של עמידר בנווה יהושע. שם גרנו במשך חמש שנים. הוא כל הזמן בגד בי, ולא ניסה אפילו להסתיר את זה.

גם עכשיו הוא עברייני?

לא, אין לו יותר עבירות. אבל מאז שנשפט, המדרור לא הפסיק להטרד ולבוא אלינו הביתה. ערכו אצלנו המון חיפושים, וזה מאוד הטרדי איתי.

בינתיים התחלתי לעבור כנכח ופרנסתי את המימשפחה, כי מתוך חצי שנה הוא עבר רק כמה חודשים.

העבודה בבנק כרוכה בהוכחה שאת אדם ישר. העובדה שבעלך היה בעבר עברייני לא הפריעה לך בעבר לתת?

בבנק ביקשו תעודת-יושר עליי, ואני אדם ישר. מעולם לא עברתי עבירה. מאז שאני עומדת על דעתי, אני עובדת במקומות-עבודה הגונים ומשפחת כבוד את ילדיי - וגם את בעלי, כשצריך.

קעת יש לי בעייה: אני רוצה להישאר פה, בהרצליה, או ברעננה. ביקשתי העברה לאחד הסניפים, כאן, וכינתיים לא קיבלתי תשובה. אני מאוד מקווה שזה לא בגלל מצבי המימשפחתי.

איך הגעת למעון לנשים מוכות? הגעתי לכאן לפני חודשיים. במשך חצי שנה בעלי הסתובב עם בחורה שמשתמשת בסמים. היא הטרידה אותי, היא התקיפה אותי, והוא לא הגן עליי. פחדתי להגיד לו מילה, פחדתי שהוא יזרוק עליי משהו.

כשהייתי באה מהעבודה והאוטובוס היה מאחר בחמש רקות, הייתי מתה מפחד, ידעתי שמחכות לי בבית צעקות ומכות. הוא תמיד חיפש תירוץ צים כדי להתחיל באלימות.

כל הזמן הייתי במתה. פחדתי כל רגע ורגע, שמא תהיה לו סיבה להתחיל איתי. הוא היה נטפל אליי סתם כך, הוא היה אומר: "אה, יש לך מצב-רוח, אה, מה עשית היום?" הוא היה אומר: "שאת שוב מדברת עליי ברחוב את שוב פעם מרכלת עליי? את אף פעם לא מגינה עליי כשאנשים מדברים עליי!"

הוא לא ידע שאף אחד לא ידע על הצרות שיש לי בבית. את הכביסה המלוכלכת השארתי ברלת אמות, לא רציתי שירחמו עליי. אבל הוא תמיד היה מוצא תירוצים כדי לרדת עליי אם הייתי עם פנים חמוצות, הוא היה אומר: "את תמיד עם פנים של תישעה באב. רק בחוץ את מחייכת, בבית אף פעם את לא מחייכת!" הוא לא הבין שאני חשבת שיש אף אחד לא צריך לדעת שיש לי בעיות בבית - לא מפני שאני מתביישת, אלא מפני שלאנשים בימינו אין זמן לצרות של אחרים.

הטורר בבית חגג, אם זו לא היתה אלימות פיסית, זו היתה אלימות מילולית. ואלימות מילולית - אלוהים יודע - הרבה יותר קשה מאלימות פיסית. הבד-אדם פשוט מטריף לך את המוח.

הוא היה מציא כל מיני דברים, הוא היה ממש מטריטר אותי בהאשמות-שווא. ואם הוא לא הספיק לי, היתה גם החברה שלו, שהיתה מטרידה אותי ב-4 בבוקר, ומספרת לי שהיא בהריון, ורושתת שאשיג לה ממנו כסף להפלה.

לך עצמך יש רק ילד אחד, אחרי תשע שנות נישואין, את ביצעת הפלות?

ארבע הפלות. מדוע?

מכיוון שאני לא מטומטמת, הבנתי שאסור לי לעשות ילדים נוספים עם הגבר הזה.

חיייתי בשני עולמות: מצד אחד העבודה, שהיתה עולם אחר, אנשים אחרים, בנק גדול, עבודה אחראית במחשבים, אנשים אינטליגנטיים - מצד שני הבית, עם הטרור והבערות שלו.

התחלתי להיות לא יציבה, התחלתי להת-רע, להתנגד בין שני העולמות. הבנתי שאני לא אוהבת את החיים בבית, הבנתי שחיים כאלה של דיכוי הם לא בשבילי, וממש שמחתי ללכת לעבודה. וככל ששנאתי יותר להיות בבית, הבנתי שאני לא מוכנה להביא ילדים עם כך-אדם כמו בעלי. הוא לא אבא ולא בעל.

הוא ידע שביצעת הפלות?

כן. והוא הסכים?

כן, אלא שבהפלה האחרונה הוא גילה שכתבת לוועדה שהוא אלים, והוא כעס. אמרתי לו שאין לי ברירה, אילוול כתבתי שהוא אלים - לא היו מאשרים לי הפלה.

כיצד התגלגלו הדברים למכות, איך זה היה מתחיל?

זה תמיד היה מתחיל בוויכוח. היו ימים שלא הייתי עונה, והוא היה מרבה, מרבה, מדבר, עד שהיה סותם. היו ימים שלא יכולתי לשמוק על דברים שאמר לי, כי הוא היה אומר לי שקרים איומים, והוא רצה שאאמין בשקרים שלו. ואז, אחרי שהוא היה מרבה, הוא היה מתחיל לקלל, כשגם הקללות לא עזרו, הוא התחיל לשלוח ידיים.

מה עשית כשהוא היכה אותך? הייתי מחזירה לו. אלא שלא היה לי הכוח שהיה לו, והייתי מקבלת מכות ובוכה. בשנה האחרונה זה הפך בלתי-נסבל. הייתי חוטפת מכות ובוכה 24 שעות ביממה.

איפה הוא היכה אותך?

בכל מקום, רק לא בפנים. הוא התבייש שידעו שהוא מכה אותי. פעם אחת הוא היכה אותי בפנים, והיו לי צלליות מתחת לעין. הוא התבייש שאצא לרחוב.

יש נשים שבעליהן מכים אותן בסניפים?

אוהו! יש פה מיקרים - שלא תרעי מהצרות שלהן, כשרחל הגיעה לכאן, הפנים שלה היו קרועות, משהו מפידי. היית צריכה לראות איך דליה הגיעה לכאן - ישמור אלוהים. אני המיקרה הכריטוב שיש פה במעון, כי אני לא נתתי לו להפוך אותי לסמרטוט. החורתי, גלחמתי כמה שיכולתי. הוא היה בועט - הייתי בועטת בחורה; הוא היה זורק - הייתי זורקת בחורה. אבל כמה כוח יש לו לכך-אדם, כמה אפשר לסבול!

כיצד הגיב הילד על האלימות בבית?